

Høgskolen i Telemark

2111 GRAMMATIKK OG PRAGMATIKK
Prøve i elementær språkkunnskap

26.09.2008

Tid:	2 timer (09.00-11.00)
Målform:	Valgfritt bokmål eller nynorsk
Sidetall:	1
Hjelpemidler:	Ingen
Merknader:	Alle spørsmål skal besvares
Vedlegg:	1 side

Eksamensresultata blir offentliggjort på nettet, via Arena høgskole. I tillegg finner du eksamensresultatlistene på utsida av eksamenskontoret.

Avdeling for allmennvitenskapelige fag.

1.

Hvilke **preposisjoner** finner du i linje 24-30 i den vedlagte teksten? (Identiske preposisjoner trenger ikke å gjentas.)

2.

Finn **subjunksjonene** i linje 38-53 i teksten.

3.

a) Hvilke morfologiske kjennetegn har vi på ordklassen **verb**?

b) Hvilke andre ordklasser kan (i hvert fall i hovedsak) defineres morfologisk?

4.

Bestem disse verbformene slik de står i setningssammenhengen (ved finite verb: kategori og trekk; ved infinite verb: form):

står (3), kan (6), være (6), fylt (12), stol (13), forteller (14)

5.

Bestem ordklasse på følgende ord i teksten:

glanset (2)

helsebringende (11)

hva (14)

fort (16)

øverst (19)

oss (35)

6.

Hvilke undergrupper av ord har vi innenfor ordklassen **determinativ**? Gi eksempler, enten fra teksten eller dine egne.

7.

Si hvilke kategorier og trekk som er representert i disse adjektivformene slik de står i setningssammenhengen:

sene (10), lavest (28), liten (68)

8.

Hvilken ordklasse tilhører ordene *vanligvis* (38) og *alltid* (45)? Begrunn svaret ditt.

9.

Analyser ordet *sunnhetsbølgen* (8) i morfemer. Hvordan er dette ordet dannet (laget)?

Vedlagt tekst: "Frekke frukter i glanset papp"

Frekke frukter i glanset papp

- 3 Blåbær og bringebær står det med store bokstaver, men kartongen inneholder mest
4 druesaft. «Fruktfyll», lover reklamen, men er det lov med skarve 0,5 prosent frukt i fyllet?

tekst og foto HENRIK V. EBNE

- 6 HVOR LITE BLÅBÆR kan det være i blåbærjuice? Er det
8 nok med en mikroskopisk mengde frukt for å benytte
10 benevnelsen «fruktfyll»? Sunnhetsbølgen gjør at ord
12 som blåbær, frukt og antioksidanter klinger godt. Og
14 produsentene er ikke sene om å fylle opp kjølediskene
med helsebringende juicer i fargesprakende kartonger.
Selv tyggegummi og pastiller er nå «fylt med frukt». Men ikke stol på at navnene og markedsføringen forteller hva varene egentlig inneholder.

Juicejuks

- 16 På nærmeste supermarkedet fyller vi fort en handlekurv med varer, der innholdet stemmer dårlig overens med det som står med fet skrift på kartongene.
18 «100 prosent juice. Granateple», står det øverst på kartongen. Nærliggende å tro at den da inneholder ren juice fra granatepler. Langt derifra. Finlesing nederst på kartongen, avslører at kartongen kun inneholder 15 prosent granateple.
22 Nabokartongen i hyllen reklamerer med: «Drikk 2 frukter smoothie blåbær&bringebær». Vel, i glasset smaker det lite blåbær. Etter mer finlesing, viser det seg at juicen inneholder fem ekstra frukter. Det er faktisk lavest innhold av blåbær og bringebær, selv om det ved første øyekast ser ut som innholdet består utelukkende av saft fra disse bærene.

- I en glassflaske fra Snapple, merket «Mango Madness», er innholdet av mango usle 0,4 prosent, så de har dekning for påstanden om «madness» – galskap.
34 Men er det ikke lureri og villedende markedsføring å merke varene på en måte som får oss til å tro at vi
36 kjøper noe annet enn vi egentlig gjør?

Glemte frukter

- 38 Vanligvis er det Forbrukerombudet som slår ned på villedende og lovstridig markedsføring, men for

40 matvarer er det Mattilsynet som passer på at produsentene ikke smører for tykt på.

- 42 – En forbruker skal ikke bli villedet til å tro at en drikker for eksempel ren blåbærjuice dersom
44 den største ingrediensen er eplejuice. Forbrukerne skal alltid få vite hva produktet inneholder, sier
46 Anne Kristi Sommer i Mattilsynet. Men teksten på kartongene tyder på at produsentene presser
48 mest mulig ut av regelverket. De er i hvert fall ikke så opptatt av fruktinnholdet. Hos Stabburet, som
50 produserer de ulike juicene, synes de derfor ikke at det er villedende å kalle produktet «2frukter»
52 selv om den inneholder lite av de to markedsførte fruktene og mye av fem andre.

54 – Vi fronter smaken på våre produkter, forklarer talskvinnen på Stabburets kundetelefon.

- 56 Tyggegummiprodusenten Extra reklamerer for at deres siste produkt er «fylt med frukt». 0,5 prosent
58 for å være nøyaktig. Merkingen burde kanskje vært «inneholder spor av frukt». Hos fabrikanten, Wrigley,
60 innrømmer de da også at reklamen tar hardt i.

– Jeg er enig i at reklamen er på grensen til å
62 være villedende hvis man leser den bokstavelig, men meningen er å få fram at tyggegummien er fylt med
64 fruktsmak, sier Trygve Karlsen som er markedssjef i Wrigley som selger Extra i Norge. Dette er imidlertid
66 tillatt i henhold til Mattilsynets regler.

– Når en forbruker kjøper en tyggegummi med
68 fruktfyll, er tyggegummien i seg selv så liten at ingen forventer å få i seg mye frukt ved å spise denne. Det
70 er derfor ingen forskrifter som sier noe om minimumsmengden til fruktfyllet, sier Sommer.

- 72 Det nytter altså ikke å stole på produsentenes bruk av store ord og bokstaver. Å finlese det som
74 står med små bokstaver i innholdsdeklarasjonen, er en god idé hvis man vil unngå å bli lurt. ○